

Södertälje kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter prioriterad tillsyn i Brunnsängskolan
belägen i Södertälje kommun

Tillsyn i Brunnsängskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Södertälje kommun under våren 2015. Brunnsängskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 17 mars 2015 och den 19 mars 2015.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Skolverkets statistik (SIRIS) för de nationella ämnesproven i matematik läsåret 2013/14 visar att andelen elever som nådde kravnivån låg under genomsnittet för riket på två delprov, över genomsnittet på två delprov och i nivå med genomsnittet på tre delprov. Vidare visar samma statistik att andelen elever som nådde kravnivån i de åtta delproven i svenska var något lägre än genomsnittet för riket i de flesta delproven. I svenska som andraspråk nådde 100 procent av eleverna kravnivån i fyra av de åtta delproven och det saknades statistik för övriga delprov eftersom underlaget för dessa delprov bestod av resultat från färre än tio elever.

Årskurs 6

Skolverkets nationella statistik (SIRIS) för årskurs 6 för läsåret 2013/14 visar att den genomsnittliga betygspoängen var i nivå med eller högre än genomsnittet för riket på samtliga nationella ämnesprov utom svenska som andraspråk, där det saknades statistik eftersom underlaget för dessa prov bestod av resultat från färre än tio elever.

Årskurs 9

Enligt Skolverkets nationella statistik (SIRIS) var det genomsnittliga meritvärdet 200,2 för eleverna i årskurs 9 läsåret 2013/14, jämfört med 214,8 poäng för riket som helhet. För skolan innebar detta en minskning gentemot läsåret innan, 2012/2013, då det genomsnittliga meritvärdet för årskurs 9 var 221,9 poäng. De senaste fem åren har skolans genomsnittliga meritvärde varierat mellan 195,5 och 221,9 där det var lägst vårterminen 2012 och högst vårterminen 2013. Läsåret 2013/2014 uppnådde 66,7 procent av eleverna kunskapskraven i alla ämnen vilket var en minskning mot läsåret innan då 80,3

procent nådde kunskapskraven i alla ämnen. Under de senaste fem läsåren har andelen elever som uppnått målen/kunskapskraven i alla ämnen varierat mellan 80,3 procent (läsåret 2012/2013) och 66,7 procent (läsåret 2013/2014).

Andelen elever som efter läsåret 2013/2014 var behöriga till gymnasieskolans olika högskoleförberedande program varierade mellan 77,4 procent och 82,1 procent jämfört med att mellan 82,9 och 85,9 procent av eleverna i riket var behöriga till dessa program. Till gymnasieskolans yrkesprogram var 84,5 procent av Brunnsängsskolans eleverna behöriga jämfört med att 86,9 procent av eleverna i riket var behöriga till dessa program.

Den genomsnittliga betygspoängen för slutbetygen i årskurs 9 läsåret 2013/2014 varierade beroende på ämne. I ämnena kemi, matematik, tyska inom moderna språk samt svenska som andraspråk var skolans genomsnittliga betygspoäng högre än rikets. I övriga ämnen var skolans genomsnittliga betygspoäng lägre än rikets. Den största avvikelserna mellan skolans genomsnittliga betygspoäng och genomsnittet i riket fanns i svenska som andraspråk där skolans poäng låg 2,4 högre än riket (11,2 jämfört med 8,8) samt teknik där skolans poäng låg 2,4 poäng lägre än riket (11,0 jämfört med 13,4 poäng).

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Föreläggande	2015-10-12
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2015-10-12
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	2015-10-12
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2015-10-12
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Ingen brist konstaterad	

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande. Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats. Skolinspektionens bedömningar och datum för när huvudmannen senast ska ha åtgärdat bristerna anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen har i sin tillsyn av Brunnsängsskolan identifierat flera områden som skolan behöver utveckla för att ge fler elever förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.

Vid tillsynen kommer det fram att elevernas förutsättningar att påverka utbildningen varierar mellan olika klasser och olika ämnen. Brunnsängsskolan behöver se till att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Genom ett reellt inflytande kan elevernas känsla av ansvar och delaktighet öka vilket kan göra dem mer motiverade för studier.

Skolan behöver intensifiera arbetet med att säkerställa ordning och studiero för samtliga elever på skolan. Tillsynen visar att elevernas studiero varierar mellan olika klasser, olika ämnen och olika lärares lektioner. Vid elevintervjuer

kommer det fram att skolans ordningsregler inte alltid följs. Eleverna behöver studiero för att kunna lära och nå så långt som möjligt mot utbildningens mål.

Vid tillsynen kommer det även fram i intervjuer att lärare i förskoleklassen och årskurs 1-6 har fått direktiv från huvudmannen, Södertälje kommun om att lärarna bara ska anmäla upprepade eller allvarliga kränkningar mot elever till huvudmannen. Rektorn behöver se till att det finns tydliga rutiner som följs av all personal och som säkerställer att alla kränkningar, som elever upplever sig ha blivit utsatta för, anmäls till rektorn och huvudmannen.

Vid intervjuer med personal på skolan kommer det fram att skolan inte har tillgång till specialpedagogisk kompetens i den utsträckning som behövs för att planera, genomföra och följa upp särskilt stöd i form av specialpedagogiska åtgärder i alla årskurser. De specialpedagoger som finns på skolan har inte uppdrag att arbeta med alla årskurser utan endast med förskoleklassen och årskurs 1-6 . Det innebär att lärare och elever i årskurs 7-9 inte har en tillgång till specialpedagogiskt stöd som är utformat efter elevernas behov. Skolan behöver utveckla verksamheten så att elever i behov av särskilt stöd ges stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Tillsynen visar även att det finns brister i vägledningen för eleverna inför deras framtida val av utbildnings- och yrkesverksamhet. Skolans studie- och yrkesvägledare arbetar vid tiden för tillsynen endast med de äldre eleverna och då främst med årskurs 8 och 9. Det förekommer även ett visst studie- och yrkesvägledande arbete i de lägre årskurserna genom att lärarna tar upp sådana frågor inom ramen för den ordinarie undervisningen. Det saknas dock en tydlig plan eller systematik för hur studie- och yrkesvägledning bedrivs i undervisningen och huvudmannen har därför inte genom lärarnas arbete säkerställt att elever i alla årskurser får sitt behov av vägledning inför framtida studier och yrkesval tillgodosett. Skolan behöver vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa att samtliga elever ges tillgång till studie- och yrkesvägledning. En tydlig studie- och yrkesvägledning även för de yngre eleverna kan bidra till att öka elevernas motivation för studier genom att kopplingen mellan arbetsliv och studier synliggörs.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Södertälje kommun att senast den 12 oktober 2015 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper, intressen och lärstilar och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Södertälje kommun inte uppfyller författningsskraven avseende att:

- Lärarna ser till att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. (Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Ge eleverna ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fort-löpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter ålder och mognad.

Av läroplanen för grundskolan framgår att lärarna har ett utpekat ansvar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetsätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Där framgår även att rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Vid intervjuer med elever kommer det fram att elevernas möjligheter att få inflytande över utbildningen varierar mellan olika klasser och olika ämnen. Elever i årskurs 5 uppger att de kan påverka utbildningen ibland. Enligt elever i årskurs 6 har elever i deras klass inte inflytande över vad en lektion ska innehålla, vem man ska samarbeta med eller vilka arbetsätt som får användas vid redovisningar. Elever i årskurs 8 uppger att de har ett visst inflytande i svenska och samhällsorienterande ämnen men inte i andra ämnen. Lärare för förskoleklassen och årskurs 1-6 berättar att de försöker att ge elever visst inflytande genom att låta elever välja faktatexter som de ska arbeta med, att låta dem hitta på frågor inför nya områden som ska studeras eller genom att låta dem välja redovisningssätt. Enligt lärarna blir det dock inte alltid så mycket elevdemokrati som de önskar. Vid intervju uppger rektorn att hon tycker att det finns ett visst elevinflytande i alla klasser. Rektorn tillstår dock även att elevinflytandet skiftar mellan olika lärare och uppger att elevinflytande är ett område som skolan behöver utveckla.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att graden av elevinflytande varierar mellan olika klasser och olika ämnen och att graden av inflytande är lärarberoende. Mot bakgrund av detta bedömer Skolinspektionen att rektorn och lärarna behöver utveckla arbetsformer som säkerställer att alla lärare arbetar på ett sådant sätt att elever i alla klasser får ett reellt inflytande på arbetsätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom Brunnängskolan inte uppfyller de krav som följer av föreskrifterna som gäller för verksamheten, föreläggs Södertälje kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Södertälje kommun inte uppfyller författningsskraven avseende att:

- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8–12 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Ge elever som har behov av det särskilt stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Motivering till bedömning av brist

Skolan ska ge alla barn och elever möjlighet att nå utbildningens mål. En del i detta arbete är att skolan ska ge det särskilda stöd en elev behöver. Av skollagen framgår att om det framkommer att en elev befaras inte nå de mål eller kunskapskrav som minst ska uppnås, så ska det anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska skolan ge eleven sådant stöd. Av läroplanen framgår att rektorn har ansvar för att undervisningen och elevhälsan utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp som de behöver.

Tillsynen visar att skolan har rutiner för att upptäcka, utreda, skriva åtgärdsprogram och besluta om åtgärder då elever uppvisar behov av särskilt stöd. Trots detta finns elever vid skolan som inte klarar kunskapskraven i alla ämnen och det finns personal som uppger att skolan inte alltid förmår att ge elever särskilt stöd utifrån deras behov. Skolan har formell tillgång till två specialpedagoger som arbetar var för sig, den ena arbetar med förskoleklassen och årskurs 1-3 och den andra arbetar med årskurs 4-6. Den personal som har specialpedagogisk kompetens har inte uppdrag att arbeta med årskurs 7-9.

Specialpedagogen för förskoleklassen och årskurs 1-3 uppger att elevhälsan inte räcker till för att ge alla elever det särskilda stöd som de har behov av. Det finns dock annan personal i elevhälsan som inte delar denna uppfattning. Lärare för årskurs 7-9 uppger att de inte vet exakt vad vissa elever har för svårigheter. De har svårt att överblicka vilka konsekvenser bristen på specialpedagogisk kompetens får för deras elever. Lärarna säger att de kan få lite tips från specialpedagogen för årskurs 4-6 men att det hade underlättat om de haft specialpedagogisk kompetens i arbetslaget. Lärarna uppger vidare att det skulle ha varit färre elever som fått betyget F om de fått rätt insatser i form av särskilt stöd och att det märks att årskurs 7-9 inte har speciallärare för dem som har inlärningsproblem. Lärarna uppger vidare att det saknas en specialpedagog som har tid att arbeta med enskilda elever.

Rektorn bekräftar vid intervju att lärarna i årskurs 7-9 inte fullt ut kan hjälpa de elever som har inlärningssvårigheter, eftersom de inte har tillgång till specialpedagogisk kompetens. Enligt rektorn kan bristen på specialpedagogisk kompetens leda till att vissa elever tappar i kunskapsutvecklingen. Skolan har försökt rekrytera ytterligare personal med specialpedagogisk kompetens men har inte lyckats eftersom det är brist på sådan personal i Stockholmsområdet. Huvudmannen, Södertälje kommun, har informerats om detta.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att skolan har rutiner för att upptäcka, utreda, skriva åtgärdsprogram och besluta om åtgärder då elever uppvisar behov av särskilt stöd. Trots det finns personal som uppger att skolan inte alltid klarar av att ge särskilt stöd som motsvarar elevernas behov. Vid intervjuer kommer det fram att skolan inte har tillgång till specialpedagogisk kompetens i den utsträckning som behövs för alla årskurser. Av betygskatalogen framgår att alla elever vid skolan inte klarar kunskapskraven i alla ämnen. Personal med specialpedagogisk kompetens kan bedöma och planera hur elevens problem bäst ska mötas i undervisningen, utifrån de uppgifter som finns om elevens hälsa och sociala situation. Det är därför viktigt att specialpedagogisk kompetens tas till vara då skolan utreder behov av särskilt stöd och när stödet planeras, genomförs och följs upp. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla verksamheten så att elever i behov av särskilt stöd ges stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom Brunnängsskolan inte uppfyller de krav som följer av föreskrifterna som gäller för verksamheten, föreläggs Södertälje kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Södertälje kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Intensifiera arbetet för att säkerställa studiero för samtliga elever.
- Säkerställ att all personal känner till och tillämpar rutiner för att skyndsamt anmäla fall där elever anser sig ha blivit utsatta för kränkande behandling till rektorn och huvudmannen.

Motivering till bedömning av brist

Studiero

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Enligt enkäter som Brunnsängskolan har genomfört, upplever de flesta eleverna på skolan att de är trygga när de vistas i sina ordinarie klassrum. Tillsynen visar dock att alla lektioner i Brunnsängskolan inte präglas av studiero. I elevintervjuer med elever från årskurs 5,6,8 och 9 framkommer att eleverna upplever att det inte alltid är lugn och ro på lektionerna. Några av eleverna nämner särskilt vissa lärare som har svårt att upprätthålla ordning och att studieron är sämre på lektioner inom vissa ämnen. Vårdnadshavare för elever på Brunnsängskolan har besvarat en enkät från Skolinspektionen under hösten 2014. Angående påståendet "mitt barn har studiero på lektionerna" har drygt 40 procent svarat att det stämmer ganska dåligt eller att det inte stämmer alls. Angående påståendet "mitt barn uppger ofta att det är svårt att arbeta i klassrummet för att det är så hög ljudnivå", har drygt hälften svarat att det stämmer helt och hållet eller att det stämmer ganska bra.

En äldre elev har under intervju berättat att den har blivit utbuad när den skulle svara på frågor under en lektion. Eleven har därför blivit tyst på lektionerna och uppger att det bara är de som kränker andra som svarar på frågorna i deras klass. Lärare har uppgett att eleverna i denna klass har fått attitydsamtal med skolans kurator och socialpedagog och att klassens mentor håller kontinuerliga samtal med flera av eleverna i klassen.

I elevintervjuer framkommer vidare att elever som stör ordningen ofta fortsätter att störa efter att de har fått tillsägningar eller sanktioner från lärare. En elev i årskurs 6 berättar att "Om en elev börjar störa och skrika så blir det kaos, alla börjar överrösta varandra. Läraren säger till några gånger ganska

högt och till slut bankar han i bordet. Det blir lugnt en tid och sedan börjar det igen.”

Brunnsängskolan har ordningsregler med en konsekvenstrappa, som innebär att elever som stör ordningen ska mötas med alltmer ingripande åtgärder om de fortsätter att störa ordningen efter att de har blivit tillsagda. Elever uppger under intervju att skolan inte följer sina egna ordningsregler. Eleverna uppger att lärarna inte alltid går vidare med mera ingripande konsekvenser när en elev fortsätter att störa trots tillsägning. Eleverna säger att de som stör vid upprepade tillfällen visserligen kallas till samtal med vårdnadshavare och rektor men att vissa elever ändå inte förändrar sitt beteende. Eleverna säger att skolan inte gör några ytterligare åtgärder därefter. Elever i årskurs 8 berättar att ”trots att vissa inte sköter sig, om och om igen, så händer inget, det blir kanske bara samtal med lärare och rektor. Det leder till att fler hakar på. Om dåligt beteende inte leder till konsekvenser så ser man att man kan fortsätta.”

Rektorn uppger att skolan har rutiner för att prata med de ordningsstörande eleverna och deras föräldrar men att trygghet och studiero ändå är ett område som skolan behöver utveckla. Lärarna i de äldre årskurserna och rektorn berättar under intervju att det finns ordningsstörande elever som kränker andra och att dessa elever kan gå vidare på konsekvenstrappan, och få mera ingripande åtgärder från skolans sida, utan att övriga elever får veta detta. Det kan bland annat gälla kontakter med andra myndigheter. Vissa lärare uppger vid intervju att studieron kan vara lärarberoende men det finns även lärare som anser att det är skillnad i studiero mellan olika elevgrupper och klasser.

Sammanfattningsvis framkommer att rektorn har vidtagit vissa åtgärder för att förbättra studieron i grupper där studieron inte är tillräckligt god, bland annat då elever på ett allvarligt sätt stör eller kränker andra elever. Trots det framkommer under intervjuer med elever på skolan att det fortfarande finns lektioner där studieron inte är acceptabel. Denna uppfattning stöds av de svar som har kommit in vid Skolinspektionens enkät till elevernas vårdnadshavare. Dessutom uppger elever i flera klasser att skolans ordningsregler inte alltid följs, och att störande beteenden ibland tillåts att fortsätta utan att lärarna ingriper på ett effektivt sätt. Rektorn uppger även att trygghet och studiero är ett utvecklingsområde för skolan. Skolinspektionen bedömer därför att Brunnsängskolan behöver intensifiera sina åtgärder för att skapa en fungerande studiero för alla elever på skolan.

Anmälan till huvudman

Enligt skollagen är lärare och annan personal som får kännedom om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektor. En rektor som får kännedom om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Tillsynen visar att det finns brister i rutinerna när det gäller anmälan om kränkningar till huvudmannen. Vid intervju med lärare i förskoleklassen och årskurs 1-6 säger en lärare att "jag gjorde kränkingsanmälningar hela tiden förut men jag gör färre nu. Det var något om att vi inte skulle anmäla allt, bara det återkommande ska anmälas och enstaka ska vi ta tag i. Det kom från högre upp i organisationen." En annan lärare berättar att "det kom från kommunen att man inte hinner ta emot alla, man behövde lägga krutet på det som är viktigast.". En tredje lärare uppger att "sen i höstas är det bara återkommande eller grova men om man har löst det så behöver man inte skriva en kränkingsanmälan, om de inblandade är ok med det och man pratat med föräldrarna." Lärarna uppger att de ändå dokumenterar eventuella kränkningar för egen del så att de har dokumentation till hands om det visar sig att kränkningarna upprepas. Lärare för årskurs 7-9 uppger vid intervju att anmälan till rektor alltid ska göras om en händelse uppfattas som en kränkning av en elev. Rektorn uppger att hon brukar få anmälningar om kränkningar relativt snabbt och som mest tre-fyra dagar efter att en händelse har inträffat. Rektorn har under intervju fått höra vad lärarna i förskoleklassen och årskurs 1-6 har sagt om att bara återkommande och grova kränkningar ska anmälas. Hon konstaterar då att det inte är personalens bedömning av hur allvarlig en händelse är, utan elevens uppfattning, som avgör om det är en kränkning. Rektorn säger även att alla kränkningar ska anmälas och att personalen kan behöva få ett förtydligande av reglerna för anmälan av kränkningar.

Skolinspektionen konstaterar att den skyldighet som personalen har att anmäla kränkningar till rektorn inte innehåller några begränsningar som gör att endast grova eller återkommande kränkningar ska anmälas. Av intervjuer med lärare på skolan framkommer att det i vissa fall förekommer missuppfattningar om anmälningsskyldighetens innehåll och Skolinspektionen bedömer därför att skolan har bristande rutiner för anmälan om kränkningar till rektor och huvudmannen. De bristande rutinerna medför en risk för att rektor och

huvudmannen inte får kännedom om kränkningar som sker på skolan och en risk för att nödvändiga åtgärder inte vidtas på grund av detta.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom Brunnängskolan inte uppfyller de krav som följer av föreskrifterna som gäller för verksamheten, föreläggs Södertälje kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Södertälje kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. (2 kap. 29 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Ge den studie- och yrkesorienterande verksamheten förutsättningar att tillgodose behovet av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet för alla årskurser.

Motivering till bedömning av brist

Studie- och yrkesvägledning

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval. Av läroplanen för grundskolan framgår att skolans mål ska vara att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden. Av läroplanen framgår också att alla som arbetar i skolan ska bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund. Läraren ska bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning, och studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser. Rektorn har ett särskilt ansvar för att den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning.

Av Skolverkets allmänna råd om arbete med studie- och yrkesvägledning (SKOLFS 2013:180) framgår att lärare i sin undervisning bör ge eleverna möjlighet att utveckla en förståelse för hur kunskaper i ämnet kan ha betydelse i arbetslivet och på så sätt utgöra ett underlag för deras framtida studie- och yrkesval. Där framgår även att rektor bör tydliggöra ansvaret för studie- och yrkesvägledare, lärare och övrig personal samt formerna för samarbetet mellan dem. Rektor bör också se till att studie- och yrkesvägledning sker kontinuerligt och integrerat i utbildningen under studietiden, så att eleven ges förutsättningar att göra väl underbyggda studie- och yrkesval, samt se till att eleverna, utifrån sina behov, erbjuds vägledningssamtal.

Tillsynen visar att det finns brister i hur skolan tillgodoser elevernas behov av vägledning inför utbildning och yrkesval. Rektorn uppger att studie- och yrkesvägledningen inte har fungerat tidigare, att skolan nyligen har anställt en studie- och yrkesvägledare på 60 % och att denna kommer att utöka sin tjänst till heltidsarbete på skolan från och med juni 2015. Studie- och yrkesvägledaren uppger att hon hittills främst arbetar på högstadiet med fokus på elevernas val till gymnasiet. Hon planerar att börja arbeta med låg- och mellanstadiet under hösten 2015.

Vid intervju med lärare och elever från årskurs 1-6 framkommer att eleverna inte har träffat studie- och yrkesvägledaren men att eleverna ibland kan göra

besök på arbetsplatser och att lärarna ibland talar om vilken betydelse vissa skolämnen kan ha för ett framtida yrke. Elever i årskurs 5 och 6 uppger dock att de inte har fått vägledning om den framtida betydelsen av deras val av moderna språk. En lärare vid årskurs 7-9 berättar vid intervju att den bland annat tar upp vad en ingenjör sysslar med i undervisningen. Elever i årskurs 8 och 9 uppger dock vid intervju att ingen av deras lärare har talat med dem om yrken eller studier. Skolans studie- och yrkesvägledare har enligt lärarna presenterat sig för elever i årskurs 7 och börjat arbeta aktivt med elever från och med årskurs 8. Elever i årskurs 8 uppger att de har träffat studie- och yrkesvägledaren en gång. Elever i årskurs 9 uppger att de har fått information inför valet till gymnasiet. De har bland annat gjort besök på arbetsplats och på gymnasier. Eleverna i årskurs 9 uppger att de kan få enskilda samtal med studie- och yrkesvägledaren.

Skolinspektionen finner att det finns formell tillgång till studie- och yrkesvägledning i form av en studie- och yrkesvägledare vid skolan, men att studie- och yrkesvägledaren vid tiden för tillsynen enbart arbetar med elever i årskurs 7-9 och då främst med elever i årskurs 8-9. Det finns en plan för att studie- och yrkesvägledaren framöver ska arbeta med studie- och yrkesvägledning i alla årskurser, men vid tillsynstillfället har detta arbete inte påbörjats. Lärarna vid skolan arbetar i viss mån för att utveckla elevernas förståelse för att kunskaper i ett skolämne kan ha betydelse för elevens framtida studier och arbetsliv. Det finns dock ingen tydlig plan för eller systematik i hur detta arbete genomförs. Skolinspektionen bedömer därför att skolan inte har säkerställt att elever i grundskolans samtliga årskurser får sitt behov av studie- och yrkesvägledning tillgodosett. Mot bakgrund av dessa omständigheter finner Skolinspektionen att skolan behöver utveckla studie- och yrkesvägledningen för de lägre årskurserna vid skolenheten för att tillgodose alla elevers behov av vägledning inför utbildning och framtida yrkesval.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom Brunnsängskolan inte uppfyller de krav som följer av föreskrifterna som gäller för verksamheten, föreläggs Södertälje kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Övriga arbetsområden***Bedömning och betygssättning***

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Beslut

2015-06-11
18 (20)

Dnr 43 - 2014:8520

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav inom dessa arbetsområden.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Beslutsfattare

Erik Almqvist
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Brunnsängskolan

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för.

Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektionen grundar sina bedömningar på.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Brunnsängskolan

Skolverksamheten i Brunnsängskolan innefattar förskoleklass samt grundskola för årskurs 1-9. Skolledningen i Brunnsängskolan består av en rektor och en biträdande rektor. Vid tiden för tillsynen går 91 elever i förskoleklass och 834 elever i grundskolan. Brunnsängskolan använder huvudsakligen en nybyggd huvudbyggnad där skolans ledning och administrativa personal har kontor och där lågstadiet, mellanstadiet och högstadiet har sina lokaler. I huvudbyggnaden finns även matsalar, skolbibliotek och lokaler för praktiska och estetiska ämnen. Förskoleklassen och några klasser i lågstadiet har även egna lokaler i andra byggnader i anslutning till huvudbyggnaden. I skolans lokaler finns en kommungemensam särskild undervisningsgrupp för elever med särskilda behov. Skolan har infört tvälärarskap för vissa årskurser.